

Geri Kazanım ! Ülke Ekonomisine Önemli Bir Katkı

Pınar ELMAS

Ülkemizde kentleşme hızı sanayileşme hızından yüksektir.

Bu durum köyden kente göçü hızlandırmakta, kentsel nüfusun artmasına neden olmaktadır.

Köyden kente göçün yoğun olması, çarpık kentleşme, trafik, eğitim, sağlık, çevre kirliliği ve hava kirliliği problemlerini de beraberinde getirmiştir.

Ne yazık ki meydana gelen hızlı ve plansız kentleşmenin ekolojik dengeye verdiği zararlar her geçen gün artmaktadır.

Kent çevresinde yer alan sanayi kuruluşları ve kentli yerleşimcilerin bilinçsiz tüketimi çevreyi olumsuz yönde etkilemektedir.

Bütün dünyada olduğu gibi, ülkemizde de, özellikle büyük yerleşim birimlerinde çöpler karşılaşılan en büyük çevre sorunlarından biridir.

Ülkemizde bir günde yaklaşık 65 bin ton çöp üretilmektedir.

Evsel katı atıkların % 68 'ini organik atıklar, kalan kısmını ise kâğıt, karton, tekstil, plastik, deri, metal, ağaç, cam ve kül gibi maddelerin oluşturduğu tespit edilmiştir

Uygun koşullar altında biriktirilmeyen katı atıklar, birçok hastalık taşıyıcı canlı organizma için uygun bir gelişme ortamı oluşturmakta, yeraltı ve yüzeysel su kirliliğine, haşerelerin üremesine, çevreye kötü kokuların yayılmasına, görüntü kirliliğine ve çeşitli hayvanlar vasıtasıyla taşıyıcı mikropların yayılmasına neden olmaktadır.

Bu nedenle çöplerin toplanması, depolanması veya bertaraf edilmesi işlemlerinin bir plan çerçevesinde ele alınması önem arz etmektedir.

Bu atıkların değerlendirilmesi veya geri kazanılmasına ise "**çevre ile uyumlu atık yönetimi**" denilmektedir.

Katı atıkların yönetimi;

- Ø Az atık üretilmesi,
- Ø Atıkların geri kazanılması,
- Ø Atıkların çevreye zarar vermeden bertaraf edilmesi.

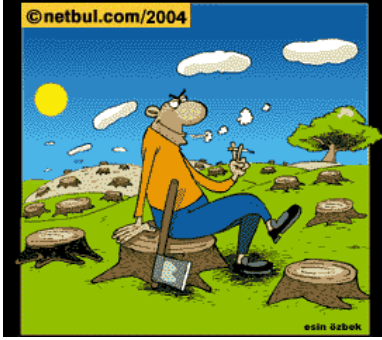
olarak üç temel ilkedен oluşmaktadır.

Çöpü kaynağında azaltmak atık yönetiminin en önemli unsurudur.

Çöpü kaynağında azaltmak için, bilinçli tüketimle çöp üretimini azaltmak çok önemlidir.

Bunun için;

- Ø Ambalajın çöp değil aynı zamanda bir ham madde olduğu unutulmamalı, yeniden kazanımı mümkün olan malzeme ayrılarak toplanmalıdır.
- Ø Alınan ürünlerin geri dönüşümlü olmasına dikkat edilmelidir,
- Ø Günlük hayatta kağıtlar tutumlu kullanılmalı, kullanılmış kağıtlar geri kazanılmalıdır.

Bir ton kullanılmış kağıdın geri kazanılması 16 adet çam ağacının, bir ton kullanılmış gazete kâğıdının geri kazanılması ise 8 adet çam ağacının kesilmesine engel olacaktır!!

Bir büro elemanı yılda 81 kilo yüksek vasıflı kağıdı çöpe atmaktadır.

İnsanların birbirlerine gönderdiği mektupların %44'ü okunmamaktadır.

Yalnızca 100.000 aile gereksiz yazışmayı durdurursa, her yıl 150.000 ağaç kesilmekten kurtulacaktır.

- Ø Bir kere kullanıp atılan poşetler yerine, sürekli kullanabileceğimiz bez torba, sepet ve fileler tercih edilmelidir.
- Ø Kullan-at piller yerine yeniden doldurulabilir piller tercih edilmelidir.

Çöplere atılan pillerin içindeki kimyasal maddeler maalesef toprağa ve suya karışarak bizlere zehir olarak geri dönecektir.

Çöpü kaynağında azaltmanın yanı sıra çöplerin düzenli depolanması ve geri kazanılması konuları da oldukça önemlidir.

Usulüne uygun depolanmayan çöpler facialara neden olabilmekte, çöp depolama alanlarında yanma ve patlamalar görülebilmektedir.

Ancak ne yazık ki ülkemizdeki belediyelerin çok azında düzenli depolama yapılmaktadır.

Atıkların geri dönüşüm ya da tekrar kullanımlarının sağlanması ya da özelliklerine göre içindeki bileşenlerin fiziksel, kimyasal veya biyokimyasal yöntemlerle başka ürünlere veya enerjiye çevrilmesi işlemi olan geri kazanımlarının sağlanması önemlidir.

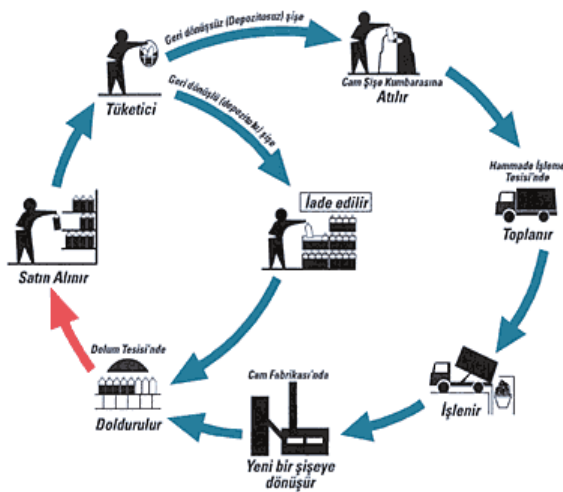
Türkiye’de çöp miktarının yaklaşık % 15-20’sini geri kazanılabilir nitelikli atıklar oluşturmaktadır.

Geri kazanım sayesinde;

- Ø Doğal kaynaklarımız korunur,
- Ø Enerji tasarrufu sağlanır,
- Ø Ekonomiye katkı sağlanır,
- Ø Çöplüğe giden atık miktarı azalır,

- Ø Geleceğe yatırım yapılır.

Değerlendirilebilir atıkların genel çöpten ayrı, temiz olarak toplanması ve cinslerine göre ayrılmaları, geri kazanım sürecinin ilk aşamasını oluşturmaktadır.

Değerlendirilebilir evsel atıklar arasında özellikle cam şişe ve kavanozların geri dönüşümü ülkemizde oldukça eski yıllara uzanmaktadır.

Bir cam şişe doğada 4000 yıl, plastik 1000 yıl, çiklet 5 yıl, bira kutusu 10-100 yıl, sigara filtresi 2 yıl süre ile yok olmamaktadır!!!

Renklerine göre ayrılan cam şişe ve kavanozlar ve diğer cam atıklar kırılarak cam tozu haline getirilmekte, cam tozu, kum, kireç taşı ve soda külü ile karıştırılarak yüksek sıcaklıkta şekillendirilmekte ve yeni ürünlere dönüştürülmektedir.

Geri dönen her bir ton cam için yaklaşık 100 litre petrol tasarrufu sağlanmış olacaktır.

Plastik ambalajlar ise geri kazanımın diğer önemli ayağını oluşturmaktadır.

Plastikler doğada parçalanma süresi en uzun olan maddelerdir. Bu nedenle, bu maddelerin mümkün olduğunca ayrı biriktirilip geri kazanılmaları sağlanmalıdır.

Geri kazanımla, metal ve plastikte yeni üretime kıyasla önemli oranda enerji tasarrufu sağlanmaktadır.

Plastik ambalaj atıkları yıkanıp granül haline dönüştürülerek ikincil ürün üretiminde hammadde olarak kullanılmaktadır.

Bunların kullanım yeri bazen pis su borusu, elyaf dolgu malzemesi, sera örtüsü, plastik torba, marley olurken, bazen de otomotiv sektöründe araba yedek parçası olmaktadır.

Türkiye’de üretim ve tüketim sonucunda oluşan katı atıkların uygun koşullar altında biriktirilmeleri, toplanmaları ve zararsız hale getirilmeleri görevi yerel yönetimlere bırakılmıştır.

İlimizde Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan “Katı Atık Yönetimi İşletme Müdürlüğü” tarafından Karşıyaka, Konak, Buca ve Balçova ilçelerinin pilot bölgelerinde “Katı Atık Yönetim Programı”

uygulanmaya başlamıştır.

Uygulama kapsamında, pilot bölgelerdeki evlere dağıtılan çöp torbalarıyla, çöpler ayrıştırılarak depolanmakta ve bu atıklar ilçe belediyelerinin ilan ettiği gün ve saatlerde toplanarak, geri kazanım ya da bertaraf için hazırlanmaktadır.

Geri dönüşümü mümkün katı atıkların Büyükşehir Belediyesi’nin denetimi altında toplanması, hem şehrimizin, hem ülkemizin ekonomisine büyük katkı sağlayacak, hem de sokak toplayıcılarının yarattığı düzensizliği sona erdirecektir.

Katı atıklarla mücadelenin, ulusal bir bilinçle, topyekün yapılmasının gerektiği ve bu mücadelede toplumun hemen her kesimine görevler düştüğü unutulmamalıdır.

Kaynak: Çevre ve Orman Bakanlığı Web Sayfası.